

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Педагогічний факультет

Кафедра теорії та методики дошкільної та початкової освіти

**ВИХОВАННЯ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ У
СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗА ДОПОМОГОЮ
МЕДІАПРОДУКЦІЇ**

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка IV курсу 481 групи

Спеціальності 012 Дошкільна освіта

Освітньо-професійної програми

Дошкільна освіта

Михайлова Діана Борисівна

Керівник доцент, кандидат пед. наук

Чабан О.В.

Рецензент вихователь вищої категорії

ДУ ДНЗ (ясла-садок) НПУ

Вовкогон Л.А.

Херсон – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИХОВАННЯ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ	6
1.1. Психолого-педагогічна характеристика дітей старшого дошкільного віку	6
1.2. Поняття загальнолюдських цінностей у педагогічній літературі.....	9
1.3. Особливості формування загальнолюдських цінностей у старших дошкільників	14
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ ВИХОВАННЯ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	20
2.1. Аналіз медіапродуктів для дітей старшого дошкільного віку на предмет виховання загальнолюдських цінностей	20
2.2. Ігри та завдання для виховання загальнолюдських цінностей у старших дошкільників за допомогою медіапродукції	24
ВИСНОВКИ	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	33
ДОДАТКИ.....	38
Додаток А. Кодекс академічної доброчесності здобувача вищої освіти Херсонського державного	38

університету.....

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасна світова ситуація характеризується проникненням засобів масової інформації у більшість сфер людської діяльності. У зв'язку з їхньою важливою роллю в процесі виховання підростаючого покоління набуває важливості питання неоднозначності їхнього впливу на фізичний та психічний розвиток особистості. Діти є активними, але найбільш незахищеними і непідготовленими суб'єктами використання медіа-продукції. Зважаючи на це, першочерговою необхідністю є виховання особистості, яка здатна адекватно сприймати, аналізувати, оцінювати різну медіа-продукцію. Дане питання можна вирішити за допомогою цілеспрямованого виховання у дітей основ культури використання медіа-продукції, починаючи зі старшого дошкільного віку.

Специфіка медіаосвіти з точки зору педагогіки полягає в тому, що усі учасники педагогічного процесу рівні перед інформацією яку отримують. Педагог не вчить, а допомагає досягнути всесвіт, пропонує розглядати отриману інформацію на різних рівнях осмислення. Дошкільник у сучасному медіасередовищі спілкується зі світом і пізнає його, ще не застосовуючи вербальних засобів в спілкуванні, і це створює певні труднощі в безпосередньому спілкуванні з іншими людьми у реальному світі. Дитина не може сформулювати власну думку, виникають певні труднощі в побудові зв'язного мовлення; спостерігається певна «скутість» в процесі спілкування з оточуючими. Щоб здолати ці бар'єри – треба формувати у дошкільників медійні навички та сприяти розвитку творчості шляхом залучення їх до медіадіяльності. Таким чином, медіаосвіта стає логічним елементом сучасного освітнього середовища.

Аналіз науково-педагогічних джерел показує, що проблема формування медіакультури є досить актуальною та перебуває в центрі

уваги таких науковців, як Р.Бабій, Т.Бешок, А.Єрмоленко, І.Кузьма, С. Лисенко, Л. Найдьонова, О.Янкович та багатьох інших.

Актуальність проблеми зумовила вибір теми дослідження: **«Виховання загальнолюдських цінностей у старших дошкільників за допомогою медіапродукції».**

Мета дослідження – узагальнити теоретичні та практичні напрацювання з проблеми виховання загальнолюдських цінностей у старших дошкільників за допомогою медіапродукції задля реалізації в сучасних освітніх реаліях.

Завдання дослідження:

1. Схарактеризувати особливості формування загальнолюдських цінностей у старших дошкільників.

2. Проаналізувати поняття «загальнолюдські цінності» на основі вивчення педагогічної літератури.

3. Провести аналіз медіапродуктів для дітей старшого дошкільного віку щодо виховання загальнолюдських цінностей.

4. Систематизувати та представити основні завдання та ігри для виховання загальнолюдських цінностей у старших дошкільників за допомогою медіа-продукції.

Об'єкт дослідження – виховання у дітей старшого дошкільного віку загально людських цінностей в умовах закладів дошкільної освіти.

Предмет дослідження – методика використання медіапродукції задля виховання загальнолюдських цінностей у старших дошкільників.

Для реалізації мети та вирішення завдань нашого дослідження були застосовані такі **методи**: аналіз та синтез, вивчення психолого-педагогічної літератури, нормативно-правового законодавства в галузі

освіти, спостереження, опитування (анкетування, інтерв'ювання), колективні та індивідуальні бесіди.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 38 сторінок, з яких основного тексту – 28 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИХОВАННЯ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

1.1. Психолого-педагогічна характеристика дітей старшого дошкільного віку

Протягом старшого дошкільного віку безмежно розширюється коло осіб, з якими спілкується дитина. Предметом її уваги все більше стає світ соціальних відносин дорослих людей, в який дитина намагається увійти. Центром для дитини та її буття є дорослий, як носій суспільних функцій та вимог. Основна потреба — прагнення жити з людьми, що її оточують. Проте життя дитини проходить в умовах непрямого зв'язку зі світом дорослих. Розрив між прагненнями та можливостями дошкільника можна усунути шляхом моделювання дитиною жаданих відносин у сюжетно-рольовій грі [9].

Порівняно з попередньою життєвою фазою досить сильно змінюється місце дитини серед дорослих. У дитини з'являється коло простих обов'язків; спільна з дорослими людьми діяльність змінюється на самостійне виконання вимог, настанов, завдань, прохань дорослого. Впроваджуються елементи безперервного навчання як організованої та унормованої діяльності.

Вагома характеристика соціального стану розвитку дитини — стабільні взаємини з однолітками, створення «дитячого суспільства». Оформлення певної дитячої субкультури з відповідною їй територією, правилами співіснування, інтересами, функціями, правами, цінностями, соціальним статусом кожного її члена.

Протягом даного вікового періоду дещо ускладнюється провідна діяльність дитини, а саме — сюжетно-рольова гра. Якщо у попередні періоди дитина «оволодівала» дорослим як знаряддям в ході

елементарної рольової гри (старалася реально діяти з ним, використовувати для втіхи власних потреб), то зараз - дитина усвідомлює: дорослий не залишається байдужим до її впливів, реагує на них певним чином. У сюжетно-рольовій грі старший дошкільник імітує різноманітні ситуації, які пов'язані з відносинами людей. Систему своїх дій у цих ситуаціях та систему наслідків цих дій для себе та оточення. У сюжетно-рольовій грі дошкільник спочатку діє емоційно, а потім вже й інтелектуально освоює систему людських відносин [14].

Істотних змін зазнає змістовий компонент ігрової діяльності — сюжет гри як її основний стрижень ускладнюється та урізноманітнюється. Структура сюжету рольової гри удосконалюється за рахунок різних способів творчої побудови. За допомогою дорослої людини формуються цікаві, логічно виправдані, наближені до сучасного життя ігрові задуми. Вдосконалюється вміння дошкільника зображувати і передавати сенс життєвих вражень, а не лише їх зовнішню сторону. Діапазон ігрових ролей розширюється, з'являється здатність типізувати та індивідуалізувати роль. Дитина все частіше реконструює в сюжетах багатогранні рольові зв'язки, проявляє гнучкість, вміння змінювати рольові дії [14].

Дитячі творчі ігри стають більш різноманітними. Дитина виявляє інтерес не лише до сюжетно-рольових, а й до драматизованих ігор, інсценування. З'являються ігри з елементами праці та художньо-естетичної діяльності, конструктивних, спортивних, дидактичних, рухливих, інтелектуальних напрямків [14].

Вікові новоутворення старшого дошкільника - перші обриси дитячого світогляду; зачатки почуття совісті; продумані дії переважають над імпульсивними; з'являється здатність діяти цілеспрямовано, елементарно контролювати та регулювати свою діяльність, творча уява, усвідомлення свого місця в системі відносин з дорослими людьми,

перші розуміння власних чеснот і вад, виникнення більш-менш реалістичної самооцінки, прагнення бути визнаним іншими.

Таблиця 1.1.

Орієнтовні ознаки нервово-психічного розвитку старшого дошкільника

Функції та поведінка	Показники розвитку	
	Високий рівень	Середній рівень
5 років		
Мовлення та мислення	Складає розповідь по картинці за декількома варіантами. Правильно відповідає на запитання, як герої потрапили у дану ситуацію	Не може відповісти на питання, як герой потрапив у певну ситуацію під час розповіді. Перераховує дії героя замість сюжету не розуміючи сенсу картинки.
Моторика	Одягається і роздягається повністю самостійно завжди, або майже завжди	Рідко роздягається та одягається самостійно
Пам'ять і увага	Дитина уважна та зібрана. Швидко запам'ятовує вірші що відповідають віку	Дитина розсіяна та неуважна, часто «відключається». Дуже важко запам'ятовує вірші
Соціальні контакти	Дотримується правил гри, не порушує дисципліну у грі з однолітками	Часто свариться з дітьми, ображається, б'ється. Як правило не має друзів.
6 років		
Мовлення та мислення	Складає розповідь по картинці, може відрізнити події майбутнього, теперішнього та минулого	При розповіді сюжету не може відповісти на питання про головного героя та сюжет
Моторика	Стрибає на 1 нозі, вміє стрибати в довжину не	Не вміє стрибати у довжину з місця або показує результат

	відстань близько 70 см. Зафарбовує коло діаметром 2 см.	менше 70 см. Неакуратно зафарбовує коло.
Пам'ять і увага	Пам'ять працює добре. Вірші які відповідають віку- запам'ятовує на довго та швидко.	Розсіяна, неуважна, часто «відключається». Вірші запам'ятовуються дуже складно після багатьох повторювань.
Соціальні контакти	Не свариться з іншими дітьми у грі, дотримується правил	Свариться з дітьми, ображається, б'ється. Грає самостійно, не має друзів у садку або дворі

Для застереження проявів невротичних станів у дитини батькам і вихователям слід вже з дошкільного віку прививати їй інтерес до всього, що відбувається навкруги. Формувати у дитини допитливість, прагнення до повноцінного життя, відволікаючи її від тенденцій замкнутості на увазі тільки до самої себе, на своїх відчуттях, проблемах.

1.2. Поняття загальнолюдських цінностей у педагогічній літературі

Аналіз психолого-педагогічної літератури показав, що поняття «цінність» має різноманітні значення. Воно було введене в філософську літературу в 60ті рр. XIX ст. Німецький філософ Р.Лотце визначив ціннісну сферу від явищ дійсності. В міжнародній енциклопедії соціальних наук зазначається, що концепція цінності вперше згадується в теорії праці, яка розроблена англійськими вченими А.Смітом і Д. Ріккардо.

В академічному тлумачному словнику трактується таке визначення поняття «цінність» - те, що має певну матеріальну або духовну вартість [1].

В філософському енциклопедичному словарі за редакцією І. Блауберга та І. Пантіна «цінності» - явища як матеріального, так і морального характеру, що володіють позитивною цінністю, здатні

задовольнити потреби людини та суспільства, служити їх інтересам і цілям [6].

У психолого-педагогічному словнику за редакцією Е. Рапацевича визначення «цінності» використовується як визначення об'єктів та явищ, їх властивостей, що матеріалізують у собі громадські ідеали [6].

Розгляд поняття «цінність» вказує на те, що в ньому поєднані три основних значення:

- речовинно-предметні властивості явищ;
- моральні категорії;
- соціальні явища.

В античні часи визнавався ідеал гармонійно, всебічно розвиненої людини. В той же час з'явилась і почала розвиватися нова ціннісна категорія - краса (ідеал прекрасного), звернена до духу і тілу людини. Давньогрецький філософ Арістотель утворив від слова «етика» прикметник «етичний», щоб позначити групу якостей, які відносяться до характеру людини: милосердя, щедрість, доброта, мужність, впевненість, любов.

В епоху Відродження вірили в майже безмежні можливості людини, її волю, творчість, гідність. Ці чесноти стають в один ряд з істиною, добром, красою. З переходом до епохи Просвітництва стають важливими ідеї про цінності істини, віри, розуму, свободи, справедливості, добра, моральності, Вітчизни, і саме про це писали в своїх наукових працях В. Віндельбанд, І. Кант, Н. Карамзін та інші.

У педагогічних поглядах Ж. Руссо ідея про вільне виховання в дитині передусім людських якостей пронизана духом гуманізму і демократизму. Любов та повага, виховання «доброго серця», «доброї волі», «добрих суджень» стали головними цінностями французького філософа та педагога [15].

На думку Й. Песталоцці, ідеальною якістю дитини, є любов до близьких. Виховання дітей без урахування духовних почуттів веде до

«псування людського роду». Й. Песталоцці любив дітей, віддаючи їм усе, намагаючись зробити життя учнів школою радості і творчої праці. Він відзначав важливу роль особистості педагога, його любові до дітей, виголошував її в якості основного засобу виховання, і сам казав «Я не знав ні порядку, ні методу, ні мистецтва виховання які б не являлись наслідком моєї глибокої любові до дітей» [23].

В епоху Нового часу зазначають розумну свідомість, доброту, працю, колектив, індивідуальність, як основу всієї людської культури і цивілізації (Р. Декарт, Б.Спіноза та ін.) .

Стимулом до виховання аксіологічних якостей дитини в VIII-XIX ст. вважалася висока духовність, естетичні цінності. Німецький філософ Г. Гегель основою ціннісних орієнтацій вважав любов як моральне почуття, як відносини між людьми. Він показує її вищою емоційно-духовною напруженістю, яка заснована на відкритті максимальної цінності конкретної людини. Любов, за словами Гегеля, - одна з форм подолання відчуження людини від людини. Саме тому вона признана вершиною морального ставлення до людини [31].

У 1960-1980 рр. авторами В. Сухомлинським, Ш. Амонашвілі розробляється педагогічна основа гуманістичного виховання.

В. Сухомлинський основними моральними цінностями називав сьогодення і майбутнє Вітчизни, а також обов'язок перед матір'ю, батьком, вчителем. Саме з цього, на думку Сухомлинського, повинно походити пізнання дитиною всесвіту, краси у всіх її проявах, розвиток чуйності до природи.

Гуманістичний підхід В. Сухомлинського, розкривав тонкість дитячих почуттів, вміння співчувати людям, доброту. В роботі з дітьми він використовував різноманітні види розвитку емпатії:

- метод співпереживання ситуації,
- прямого і непрямого навіювання,
- вміння бачити,

- розуміти дітей.

Вчений-педагог навчав вихованців з дитинства здійснювати добрі справи для оточуючих. Розпочинати треба для самих близьких, а вже потім для оточуючих незнайомих людей і всіх живих істот. Вихованців знайомили з будовою навколишнього світу та зв'язком з живою природою і людьми. Далі знайомили з поняттям любові та радості, взаємодопомоги, і діти сприймали це на рівні відчуттів і переживань [9].

Гуманістична теорія виховання В.О. Сухомлинського і досі залишається актуальною і є однією з основних теоретико-методологічних основ формування ціннісних орієнтацій.

За предметним змістом розрізняють соціальні, політичні, духовні, культурні, економічні, педагогічні цінності й т.д. Вчені нараховують багато десятків, навіть сотні таких цінностей. Г. Олпорт нарахував 18000 таких рис, пов'язавши цінності з якостями людини. Але найбільш загальних базових цінностей, що становлять фундамент ціннісної свідомості людей і підсвідомо впливають на їхні вчинки в різних галузях життя, не так багато. Їхня кількість стає мінімальною, якщо співвіднести цінності з потребами людей.

З.Фрейд визначив лише дві, Г. Мюррей сформував список із 28 цінностей, а А. Маслоу – обмежився п'ятьма потребами-цінностями. А.В. Кір'якова визначила шість основних цінностей: життя, людина, пізнання, краса, праця, батьківщина [22].

На сьогодні існує кілька видів класифікації цінностей, але серед найбільш розповсюджених класифікацій можна назвати наступні:

1. Класифікація М.Рокіч - За функціональним значенням (цінності поділяються на термінальні (цілі) та інструментальні (принципи та засоби досягнення мети);

2. Класифікація А.Маслоу - цінності буття (Б-цінності) - істина, добро, справедливість, краса тощо; Дефіцієнтні цінності (Д-цінності) - мир, спокій, безпека тощо;

3. Класифікація за ступенем генералізації та присвоєння цінностей: ситуативні, стійкі, особистісні (усвідомлені смисли життя);

4. Класифікація Б.С.Братусь - декларовані, реальні;

5. Класифікація Тугаринова, в яку входять духовні (освіта, наука, мистецтво); суспільно-політичні (свобода, рівність, справедливість); матеріальні (матеріальні блага);

6. Класифікація Дробницького – включає в себе цінності життя (природні) - здоров'я, радість життя, спілкування тощо; і цінності культури (суспільні) - матеріальні, соціально-політичні, духовні;

7. Класифікація Б.Х.Ерасова – до якої входять вітальні (здоров'я, безпека тощо); соціальні (статус, професія, сім'я); політичні (свобода слова, законність); моральні (добро, чесність, порядність); релігійні (віра); естетичні (краса, гармонія);

8. Класифікація С.Бубнова – за якою: ієрархічні рівні в системі цінностей: цінності абстрактні, цінності-властивості і цінності - способи поведінки [25].

Неоднозначність поняття «цінності» відзначають і вітчизняні філософи (А. Здравомислов, В. Сагатовський та ін.). Вчені підкреслюють, що поява поняття цінності пов'язане, з одного боку, з предметами, явищами та їхніми властивостями, якостями особистості, здатними задовольнити потреби суспільства, людини. А з іншого боку – поняття цінність виступає як твердження, яке пов'язане з оцінкою існуючого предмета, явища, якості людини.

Отже, цінність - це форма прояву відносин між суб'єктом і об'єктом ціннісного ставлення та показ гуманних якостей в їх спілкуванні [23].

С. Анісімов надає перевагу абсолютним цінностям - гуманності, прогресу, життю, здоров'ю, справедливості. Вчений виділяє анти цінності - невігластво, хвороби, передчасну смерть, голод. Міркуючи

про поняття цінностей, він підкреслює, що цінність - це предмет, що є корисним для людини [24].

Проаналізувавши поняттєві характеристики поняття «цінності» в науковій літературі, ми виявили, що цінності належать до сфери емоційного та чуттєвого. Вони вважаються свого роду емоційними установками, які сприяють орієнтації в досвіді людини.

Таким чином, у педагогіці цінності виступають як моральний принцип виховання. Умова для формування моральних відносин між вихователем і вихованцями, як засіб розвитку інтелектуальної культури - думок, почуттів, переживань.

Головна педагогічна функція цінності здійснюється в її орієнтувальній, спрямовуючій ролі в житті особистості, яка виступає в ролі «осі свідомості», саморегуляції поведінки в наші дні і майбутньому. Вчені виділяють аксіологічні структури особистості як основу психологічного механізму регуляції життєдіяльності, що базується на формуванні цінностей та зв'язують внутрішній світ особистості і навколишню дійсність.

Проаналізувавши вищесказане, ми можемо дійти до висновку, що до нинішнього часу склалися різні напрямки, які трактують природу цінності. У педагогічній науці цінності представляються складовою аксіологічного та цілеспрямованого процесу формування моральних відносин дітей при їх самореалізації в різних видах діяльності. А ось у філософській науці – цінностями виступають об'єкти інтересів людини, що дозволяють зрозуміти особистості значимість буття. В системі психологічних знань цінності є одним з головних мотивів поведінки людини, моральними категоріями, що позначають психологічні характеристики людини .

1.3. Особливості розвитку загальнолюдських цінностей у старших дошкільників

Ціннісні орієнтації дають вибір дитині між добром і злом, яке вона може вчинити не в силу необхідності, а в силу свого розуміння цієї необхідності. Саме свобода цього самого вибору є основою моральних ціннісних орієнтацій.

Ціннісні орієнтації є регулятором поведінки дошкільника навіть тоді, коли за ним ніхто не слідкує. Ціннісні орієнтації дошкільника визначаються свідомою і підсвідомою поведінкою, формуються в ході набуття особистого досвіду. В сформованому стані вони представляють індивідуальну сукупність цінностей, які визначають направленість особистості і вибірковість її поведінки.

Провідні психологи XIX-XX століть різних наукових шкіл - зарубіжних (А. Маслоу, З. Фрейд та ін.) і вітчизняних (П. Гальперін, В. Давидов, Д. Ельконін, та ін.) – надають особливе значення становленню особистості і її ціннісних компонентів ранньому дитинству та дошкільному періоду.

Суть думок вчених полягає в наступному: процес становлення особистості може відбуватися не тільки свідомо, але й підсвідомо. Найбільш інтенсивний час - дошкільного дитинства. Саме тому так важлива правильна організація морального та етичного виховання дитини з самого раннього віку. В інших випадках з'являється ризик неправильного розвитку, наслідки якого в подальшому усунути дуже важко [4].

Становлення загальнолюдських цінностей як складової відіграє надзвичайну роль у формуванні особистості дошкільника і полягає в опануванні духовно-моральними нормами та принципами. Дитина з часом розуміє необхідність керуватися загальнолюдськими цінностями у своїй поведінці, розуміє поняття гуманної поведінки у суспільстві, поводитися доцільно і адекватно. Результатом цього стає спрямованість на те, що відбуваються навколо неї. Дитина починає критично ставитись

до дій оточуючих і власних, розуміє, що ає нести відповідальність за свої вчинки.

Так, дослідниця Т.Поніманська, підкреслює значення самотійного регулювання поведінки людини на основі гуманістичних цінностей та вказує на важливість формування людяності у дитини дошкільного віку в процесі формування її життєвої позиції. Вона зазначає, що моральною можна вважати не ту особистість, яка знає, що чинить правильно, а ту, яка не може діяти інакше, навіть незважаючи на якісь вигоди за це для себе [22].

Проаналізувавши теоретичну та науково-методичну літературу з питання становлення і розвитку моральної свідомості дошкільників, ми можемо виділити дві суттєві умови формування загальнолюдських цінностей дошкільника [27].

Перше, це — створення емоційно-позитивного, розвивального та виховного середовища, яке спрямоване на розвиток оптимістичного світосприйняття. Але слід розуміти, що активного виховного потенціалу таке середовище набуває лише за умов поєднання національних та загальнолюдських цінностей, народних і родинних традицій.

Друге — суттєвого значення набуває саме наповнення середовища: театралізовані вистави духовно-морального змісту, заняття Добра і Краси, ігри моральної спрямованості, ситуації морального вибору, ситуації-провокації, читання художньої літератури тощо [27].

Р. Буре зазначає, що у процесі формування загальнолюдських цінностей у дітей старшого дошкільного віку, важливу роль відграє доросла людина. Вона постає перед дітьми у двох позиціях: як носій соціального досвіду та правил поведінки, і як організатор освітнього процесу. І перша і друга функція здійснюються у двох формах: цілеспрямовано та стихійно [20].

На думку С. Козлової, кожна доросла людина на момент зустрічі з дитиною вже має досить великий загальнолюдський досвід. Мається на

увазі те, що набуто людством у вигляді традицій, побуту, культури, загальнолюдських цінностей, і свідомо прийнято сучасною людиною. Спілкуючись із дорослим, старший дошкільник спостерігає за його діяльністю, чує та бачить його вчинки. Але процес виховання загальнолюдських цінностей у дошкільнят відбуватиметься лише у тому випадку, якщо батьки та педагоги демонстративно показують дитині своє ставлення, вчинки, тобто виступають зразком для наслідування, своєрідним «наочним посібником». Така демонстрація вимагає міри такту, особливо коли справа стосується загальнолюдських цінностей.

«Оволодіння першими простими навиками моральної поведінки ще не означає засвоєння моральної норми.» - вказує Т. Поніманська [33].

Необхідно спершу сформувати моральні стимули, мотиви які здатні в майбутньому втілитися у акт поведінки чи дію. Наступний етап - засвоєння загальнолюдських цінностей у взаємозв'язку з практикою вчинків та моральним вибором. «Дитина прилучається до світу людських цінностей не у формі споглядання, а діяльно, активно». - наголошує Т. Поніманська [33].

Важливе значення у процесі формування загальнолюдських цінностей, на думку С. Козлової, відіграє емоційна активність старших дошкільників. Емоційна активність - це зацікавлення у сприйнятті матеріалу, співпереживання, співчуття, бажання брати участь у події та оцінювати її. Емоційна активність може виражатися в експресивній мові, в міміці, жестах, рухах.

Визначальними показниками впливу отриманих знань на дитину є характер її поведінки після заняття: питання, роздуми, прагнення комусь щось переказати, і навіть зміст її ігор й образотворчої діяльності. Емоційне забарвлення інформації отриманої дитиною поглиблює її сприйняття, робить її живою, що дозволяє судити про відношення дитини до отриманих знань. Тому, найефективнішими способами

формування загальнолюдських цінностей будуть саме ті, які максимально зачіпають емоційну сферу дитини.

Одним з шляхів донесення до свідомості дошкільника моральної суті тих чи інших явищ чи подій є твори мистецтва. Особливо важливо читати дітям казки, обговорювати та переказувати їх, розігрувати на основі них ігри-драматизації.

Звичайно ж, важливе значення для розвитку загальнолюдських цінностей дитини має сім'я. Саме в сім'ї засвоюються та копіюються приклади та реакції на різні ситуації, на відношення до різноманітних об'єктів і явищ. Як правило копіювання проходить на підсвідомому рівні, близькому до того процесу, який відомий вчений К. Лоренц назвав імпринтингом (анг. «зафіксувати образ»). Це психофізіологічний процес, згідно з яким, образ, який дитина сприйняла в певний період розвитку, міцно засідає в пам'яті дитини, та трансформується у стійку програму поведінки.

Цей підхід не вимагає від батьків особливої роботи з дітьми, але накладає додаткову відповідальність, робить значимою їх поведінку. Діти старшого дошкільного віку підсвідомо наслідують поведінку близьких дорослих. Крім того, батьки мають не тільки підсвідомо показувати дітям приклад загальнолюдських цінностей, але і свідомо використовувати різноманітні методи і прийоми. Це можуть бути бесіди на загальнолюдські теми, спільні перегляди мультфільмів та читання художньої літератури з подальшим обговоренням моральних або аморальних вчинків героїв, їх поведінки.

Не слід забувати і про методи навчання, пояснення, встановлення причинно-наслідкових зв'язків між вчинком дитини і результатом.

Саме тому, Т. Поніманська наголошує, що взаємовідносини дітей з членами сім'ї повинні бути організовані таким чином, щоб у них була

втілена модель тих моральних цінностей, якими оволодівають діти, а також можливість самостійного вибору способу поведінки [33].

Таким чином, у результаті морального виховання формуються загальнолюдські цінності. Головна функція загальнолюдських цінностей у тому, щоб сформувати у підростаючого покоління моральну свідомість. Виховати стійку моральну поведінку і моральні почуття які відповідають сучасним життєвим принципам, сформувати активну життєву позицію кожної дитини, звичку керуватися у своїх вчинках, діях, відносинах почуттям громадського обов'язку.

Моральна свідомість та загальнолюдські цінності дітей формуються у єдності. Важливу роль у формуванні цих цінностей відіграє доросла людина, яка має бути не тільки прикладом для наслідування а й організатором виховного процесу.

Серед всіх засобів – одним з найефективніших у формуванні загальнолюдських цінностей є емоційна активність та художня література. Формування загальнолюдських цінностей у дошкільників має ряд особливостей. А саме: загальнолюдські цінності визначаються свідомістю і підсвідомістю, і формуються і ході набуття дітьми особистого досвіду. Процес становлення ціннісних орієнтацій є найбільш ефективним саме в період дошкільного дитинства. Формування загальнолюдських цінностей здійснюється ефективно за умови створення змістовного, емоційно-позитивного та виховуючого середовища.

РОЗДІЛ 2.

ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ ВИХОВАННЯ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

2.1. Аналіз медіапродуктів для дітей старшого дошкільного віку на предмет виховання загальнолюдських цінностей

Дошкільна медіаосвіта є інтегрованою складовою і направлена на моральний та інтелектуальний розвиток особистості дошкільника (включаючи різні форми інтелектуальної освіти, моральний, соціальний і практичний інтелект). Вона забезпечує її захист від агресивного медіасередовища, а саме від інформаційного «сміття», впливів які є невідповідними віковим можливостям психіки дитини, зокрема продуктів, які містить негативні елементи, такі як насильство, жахи, і т.д.. Медіаосвіта дає дитині уміння орієнтуватись, обирати і використовувати відповідну до вікових норм медіа-продукцію.

Одним з ключових методичних підходів до впровадження медіаосвіти в закладах освіти, зокрема в закладах дошкільної освіти (ЗДО), є — інтегрований, який забезпечується поєднанням декількох складових. Перший - це використання медіа, таких як наприклад, текстів — у широкому понятті як зразків медіа-продукції, а саме екранної, або як частіше називають — аудіовізуальної. Другий - медіаосвітньої мети, завдань і рефлексії. Цей компонент включає в себе висновки, підсумки, результати, щодо їхньої взаємодії дітей з медіа.

Заняття, адаптовані до віку старшого дошкільника, мають бути спрямовані на розуміння і порівняння різних медіа як єдиної розгалуженої і взаємопов'язаної інформаційної системи. Саме на таких заняттях за допомогою книжки, журналу, кіно, відеогри, інтернету, мобільного зв'язку тощо можна ефективно виховувати загальнолюдські цінності. Інтегрований підхід з використанням медіаресурсів

максимально ефективно впливає на особистість старшого дошкільника, що допоможе вихователям зробити заняття з елементами медіаосвіти ефективнішими, та досягти всіх поставлених цілей .

Серед видів медіа, з якими старші дошкільники здатні працювати в силу свого психофізичного розвитку можна виділити візуальні (періодичні видання, фотографія), аудіовізуальні (кінематограф, телебачення, інтернет, відео) та аудіоматеріали або звукові (музика).

Використання періодичних видань, книжок на заняттях у ЗДО — це важливий медіа освітній аспект, що передбачає роботу з різними текстами, ілюстраціями тощо. Медіаграмотність не можливо уявити без уміння працювати з медіатекстами, адже вихователю потрібно працювати над формуванням у дошкільників умінь критично сприймати, мислити і аналізувати прочитане. Водночас медіатексти є однією з основних складових, за допомогою яких відбувається формування загальнолюдських цінностей, а саме через спонукання дітей висловлювати своє ставлення до почутого, до героїв. У цьому допоможе вправа «Розповідаю як відчуваю». Вихователь пропонує уважно послухати текст і визначити для себе, хто з героїв тексту позитивний, а хто — негативний, та об'єднатися в групи за вподобаннями і пояснити, чому для них той чи інший герой такий. Потім вихователь читає текст ще раз, після чого діти переказують його, передаючи інтонаційно своє емоційне ставлення до різних героїв.

Робота з малюнком дітьми старшого дошкільного віку може проходити таким чином:

1. Опис (дитина відтворює інформацію);
2. Порівняння (або з минулим малюнком, або з предметом у групі/класі, із собою);
3. Ніким не помічене (ніхто не помітив, що...);
4. Домалюй (дитина домальовує ілюстрацію, додає власні ідеї);

5. Добери текст/музику до малюнка (відповідно до емоцій які дитина відчуває під час перегляду малюнку – негативні/позитивні – добирає розповідь або музику);
6. Задай питання;
7. Факт/судження (дитина називає факти які асоціюються з зображенням).

Під час вивчення медіазасобу «малюнок» - дітям, які пропонують стати в коло і витягти з групи запропонованих карток одну з фрагментом малюнка/фото (пазл), можна спробувати зібрати картинку-пазл і сказати, що за медіазасіб зображено, для чого він призначений, тощо.

Наступний медіапродукт - фотографія. Робота починається з розглядання її дітьми, ознайомлення за змістом, пояснень вихователя, відповідей дітей на нескладні питання, самостійних чи спільних дій (разом із дорослими) з фотографією. Чим старші діти, тим складніші завдання можна їм запропонувати. Для аналізу фотографій використовується той же алгоритм роботи, що й для малюнків. Робота над цими два видами медапродуктів може стати ефективним способом виховання загальнолюдських цінностей. Наприклад розглядаючи світлину - дізнатись у дітей про їхні емоції, переживання та думки та на прикладі героя світлини провести бесіду виховного характеру.

У межах освітньої лінії «Дитина у природному доквіллі» за допомогою фотографування можна влаштувати спостереження за навколишнім середовищем, наприклад за тим, як розвиваються бруньки навесні (гілочку з бруньками, які будуть діти знімати, помітити кольоровою стрічкою), або за первоцвітами тощо. Цей елемент роботи з медіапродуктом допоможе виховати у дітей бережне ставлення до природи

Ще один із засобів формування загальнолюдських цінностей дошкільника є анімація. Робота ведеться починаючи з аналізу медійних образів у мультфільмах, кіно. Діти розглядають персонажів

фольклорних і літературних творів, з того, як за допомогою засобів літератури створюються художні образи.

В дошкільному віці провідна ігрова діяльність, саме тому ми вважаємо, що через гру доречно ознайомити дітей зі світом медіа.

Велике значення в реалізації ігрових форм роботи на матеріалі медіа мають розвивальні елементи. Ігри на розвиток загальнолюдських цінностей на матеріалі творів медіакультури можуть бути найрізноманітнішими за формою і характером.

Потрібно звернути увагу дитини на звуки, голоси, предмети, емоції персонажів у казці/оповіданні/фільмі тощо. Зміни, які відбуваються одночасно зі зміною кадрів/сюжету необхідно проаналізувати та наприклад пояснити чому саме так вчинили герої твору. Доречними будуть запитання «Що нового з'явилося до кінця казки/оповідання/фільму?», «Яке ваше ставлення до героїв?» і т.д. Прикладами таких ігор можуть слугувати різноманітні завдання, наприклад «Що за чим?», «Кастинг», «Фотографія за вікном», тощо. У більшості ігор передбачається вибір дітьми варіанту поведінки героя й оцінки його вчинку. Такі ігри можна розглядати як інструмент морального розвитку, а отже і загальнолюдських цінностей. Вони можуть стати основою для рольових ігор та ігор-драматизацій, колективного обговорення, відображення в малюнках.

Ігрова діяльність старших дошкільників тісно пов'язана з проведенням різних змагань, конкурсів, вікторин. Цей зв'язок не випадковий, бо відомо, що конкурси сприяють розвитку лідерського потенціалу дітей, допомагають самореалізації та самовираженню дітей у спільній медіаторчості. Також вони допомагають дитині виявити своє ставлення до персонажів мультфільмів, наприклад малювання за допомогою різних технік або створення творчої роботи з природних матеріалів чи пластиліну улюблених персонажів.

Отже, можемо зробити висновок, що, враховуючи те, що старші дошкільники — активні споживачі медіаінформації, заклади дошкільної освіти повинні ефективно використовувати всі ресурси медіа та вчити дітей не лише критично ставитися до інформації, а також могли робити усвідомлений вибір. Робота з усіма продуктами медіа здатна ефективно і цілеспрямовано формувати у дітей загальнолюдські цінності при правильному їх використанні.

2.2. Ігри та завдання для виховання загальнолюдських цінностей у старших дошкільників за допомогою медіапродукції.

Формування загальнолюдських цінностей засобами медіа у дітей старшого дошкільного віку – це складний процес, який потребує свідомої медіаграмотності, як дітей так і вихователя. Грамотне використання «відібраних» медіапродуктів у роботі з дітьми сприяє формуванню й розвитку логічного мислення, уяви, художнього мовлення, допитливості, спостережливості, прагнення до самостійного пошуку відповідей на запитання, і що найголовніше на виховання загальнолюдських цінностей.

Опрацювавши науково-методичну літературу та вивчивши передовий педагогічний досвід вихователів ЗДО м.Херсона, а саме ЗДО №33, нами був розроблений певний перелік завдань, які можна використовувати вихователям для виховання загальнолюдських цінностей старших дошкільників.

Вправа-комікс «Як ми отримуємо інформацію».

Вправу слід використовувати для того, щоб з'ясувати звідки ми беремо інформацію, яким джерелам інформації можна довіряти, розвивати критичне мислення, виховувати загальнолюдські цінності. Спочатку питаємо у дітей, звідки вони беруть інформацію. Після відповідей, зазначаємо, що практично всі предмети навколишнього середовища є джерелами інформації.

Можна запропонувати подивитись презентацію коміксу, який створений у програмі PowerPoint. Під час перегляду вихователька озвучує репліки героїв.

Орієнтовні питання бесіди з дітьми:

Хто є персонажами коміксу?

Дайте героям імена.

Звідки героїня дізналася, що сьогодні буде дощ?

Що зробила подружка головної героїні коли почула цю інформацію?

Що переконало подружку героїні взяти парасольку та взути чобітки?

Хто з головних героїв вчинив правильно?

У підсумку говоримо про те, що людина отримує інформацію з навколишнього світу, а джерелом інформації можуть бути предмети живої та неживої природи, природні явища, люди, книги, телебачення. Також робимо наголос на моральних цінностях персонажів.

Гра «Давайте зробимо кота»

Роздаємо заздалегідь зроблені заготовки – аркуші приблизно 10 x 10 см і пропонуємо зробити кота.

Час: 2–3 хв.

Вихователь також долучається до роботи.

Варто підказати, що папір можна скласти, відірвати шматочки, зробити цілого кота або лише його частину, наприклад, голову. Також доцільно ускладнити завдання, запропонувати сховати за спиною руки з папірцем і робити поробку навпомацки.

Потім просимо підняти своїх котиків і показати всім у групі.

Скажіть, а чому в усіх вас вийшли різні фігурки?

Допомогти дітям дійти висновку, що всі робили кота, і те що він у всіх різний – означає лише те, що кожен з нас по своєму бачить різні

речи чи події. Важливо зробити акцент на те, що кожен має право на власну думку, і не слід перечити людині або ображати її.

Як додаткове завдання можна запропонувати розфарбувати своїх слоників на власний розсуд, а потім попросити пояснити, чому саме так вони їх розфарбували.

Медіаосвітня гра, орієнтована в першу чергу на розвиток спостережливості, пам'яті, мовлення та виховання загальнолюдських цінностей – а саме поваги один до одного.

Гра «Найуважніший»

Пропонуємо підопічним подивитися у вікно кілька секунд, а далі розповісти, що вони побачили. При цьому побачене за вікном слід описати словами якомога точніше, ніби фотографуючи побачене.

Простіший варіант — вихователька пропонує дітям подивитись на фотографії тварин.

Запитання для бесіди:

1. Чи сподобались вам світлини?
2. Що на них видно?
3. Чи любите ви тварин?
4. Які емоції викликають побачені світлини?
5. Як кольори допомагають передати настрої світлини?
6. Яка пора року на світлині?
7. Чому ви вважаєте саме так?
8. Де відбуваються події зі світлини?
9. Що про це свідчить?
10. Хто, на вашу думку, є головними героями цих світлин?
11. Як ви думаєте, чи мріють тварини?
12. Придумайте розповідь «Про що думають тварини».

Вихователька дає завдання дітям намалювати або зліпити або зробити аплікацію тварини.

Творча робота «Черга».

Творче завдання має на меті розвинути вміння інтерпретувати смисловий зміст медіатексту, розвивати дбайливе ставлення до тварин, виховувати моральні якості старшого дошкільника. Для виконання завдання пропонується використовувати малюнки, намальовані дітьми до казки або мультфільму. При виконанні завдання, вихованцям слід розташувати картинки в певній послідовності, тобто по черзі (відповідно до того, як відбуваються події в тексті).

Давайте розглянемо це завдання за допомогою завдання роботи з текстом української народної казки «Яйце-райце».

Спочатку обговорюємо зміст казки, а потім пропонуємо зробити дітям ілюстрації до неї. Після завершення роботи над малюнками, створюємо таку ігрову ситуацію: «Чоловік, повернувся додому з Яйцем-райцем, та хотів розповісти жінці про те, як він отримав яйце-райце, що з ним сталося, поки він повертався додому. Але раптом налетів вітер, переплутав всі картинки. Завдання – давайте спробуємо розкласти картинки у порядку подій які відбувались у казці. Перекажіть епізоди, до яких ви не створили малюнки».

При виконанні цього завдання, діти відновлюють події казки по черзі, а також одночасно з цим, переказують казку, згадують моменти, що найбільш запам'яталися, аналізують події та героїв казки, висловлюють свою думку.

Продовження завдання - мовленнєво-творча гра «Нова історія», де вихователька пропонує дітям дещо змінити медіатекст (казку або мультфільм або фільм), але за певним планом додавши до нього:

- нового героя або героїв;
- нові подію або ситуації.

Гра «Відкорегуй»

Основна мета - розвинути пам'ять, мовлення, творчість, виховання загальнолюдських цінностей, пригадати казки, проявити творчі здібності при переказі казок або варіацій на їх тему.

Вихователька повідомляє, що в редакції планується до випуску нова книга казок, але перед тим, як почати друкувати книгу, матеріали необхідно відкоригувати, саме цим займається коректувальник.

Вихователь розкладає перед вихованцями відформатовані у графічному редакторі Paint ілюстрації до казок і пропонує дітям такі завдання:

розкласти картинки в порядку розгортання подій;

домалювати персонажів які відсутні;

додати нових персонажів;

розфарбувати ілюстрації;

змінити характер персонажів (наприклад, лисиця не хитра, а добра, чуйна – завдання на виховання моральних якостей дитини);

придумати нові діалоги, дивлячись на зображення в кадрі та заповнити разом із вихователем «мовні хмарки»;

пояснити та обґрунтовувати своє рішення.

Діти використовують олівці або фломастери, також можна використовувати фарби. Усі нововиготовлені казки наклеюються на основу (цупкий папір або картон). Склавши та виготовивши казку, діти по черзі розповідають її за ілюстраціями. Оцінюється творчий підхід, оригінальність, нешаблонність, якість, зрозумілість казок за особливостями зображення.

Ефективним засобом формування особистості дитини є проектна діяльність, до якої слід залучати дітей середнього і старшого дошкільного віку. Саме цей віковий етап характеризується більш стійким увагою, спостережливістю, здатністю до початків аналізу, синтезу, самооцінці, а також прагненням до спільної діяльності. Під час виконання проектів вирішується цілий ряд різнорівневих дидактичних, виховних і розвиваючих завдань: купуються нові знання, вміння; розвивається мотивація, пізнавальні інтереси, комунікативні навички, творчі здібності; діти під керівництвом вихователя навчаються

спостерігати, визначати властивості об'єктів, висувати гіпотези, експериментувати, синтезувати отримані знання.

Метод проектів передбачає об'єднання змісту освіти з різних областей знань, дозволяє залучати до пошуково-дослідницької діяльності всіх учасників освітнього процесу: дітей, педагогів і батьків. Використання методу проектів в ЗДО є підготовкою дітей до проектної діяльності в початковій школі, яка приєдналася до реалізації інноваційно-освітнього проекту Всеукраїнського рівня по темі «Я - дослідник», згідно з концепцією «Нової української школи» і плану заходів щодо впровадження STEM-освіти в Україні.

Проектно-дослідницька діяльність спрямована на розвиток і збагачення досвіду дітей, їх уявлень про світ, створення продукту їх діяльності. Вона дозволяє широко охопити всі види діяльності дитини, оскільки акумулює в собі пізнавальну, ігрову і творчу діяльність, об'єднує всі аспекти життєдіяльності дітей в дошкільному закладі і вдома. Проектна діяльність може бути різною як за обсягом завдань, так і по тривалості. За тривалістю проекти можуть бути короткостроковими (протягом одного дня, заняття) і довготривалими (До двох тижнів і більше). Щоб почати роботу над проектом потрібно визначитися з його типом, відповідно до домінантною діяльністю: дослідні, творчі, ігрові, ознайомчо-інформаційні, літературно-мистецькі та інші.

Важливою умовою для впровадження STEM-освіти і здійснення проектно-дослідницької діяльності дошкільнят – це функціонування в ЗДО STREAM-лабораторій. За визначенням Е.Л. Крутій STREAM-лабораторія - це новий елемент предметно-розвиваючого середовища установи дошкільної освіти. Вона створюється для розвитку у дітей пізнавального інтересу, інтересу до дослідницької діяльності і сприяє формуванню наукового світогляду. У той же час лабораторія - це база для специфічної діяльності дитини (робота в лабораторії передбачає перетворення дітей в «вчених», які проводять досліді, експерименти,

спостереження). Спільна діяльність вихователя і дітей в лабораторії організовується щотижня, робота проводиться невеликими підгрупами (6 - 8 дітей), з урахуванням рівня розвитку пізнавальних інтересів та активності дітей. [22].

Завдання STREAM-лабораторії:

- розширення уявлень дітей про фізичні і хімічні властивості навколишнього середовища, знайомство з основними видами і характеристиками руху;

- розвиток уявлень про основні фізичні явища;

- розвиток уявлень дітей про деякі фактори середовища;

- розширення уявлень про використання людиною довкілля;

- розвиток емоційно-ціннісного ставлення до навколишнього середовища.

Отже, професійна діяльність вихователів ЗДО щодо застосування медіа повинна ґрунтуватися на певних знаннях і вміннях: шукати, відбирати, оцінювати та інтерпретувати підсумки пошуку і представляти їх у вигляді нового медіаінформаційного продукту з власної точки зору; критично аналізувати інформацію та креативно підходити до розв'язання проблем; інтерпретувати медіаінформацію, робити відповідні висновки, а використання медіапродуктів значно підвищує ефективність процесу виховання загальнолюдських якостей у старших дошкільників.

ВИСНОВКИ

1. Проаналізувавши змістові характеристики поняття «цінності» в науковій літературі, ми виявили, що цінності належать до сфери емоційного та чуттєвого. Вони вважаються свого роду емоційними установками, які сприяють орієнтації в досвіді людини. Можемо дійти до висновку, що до нинішнього часу склалися різні напрямки, які трактують природу цінності. У педагогічній науці цінності представляються складовою аксіологічного та цілеспрямованого процесу формування моральних відносин дітей при їх самореалізації в різних видах діяльності. А ось у філософській науці – цінностями виступають об'єкти інтересів людини, що дозволяють зрозуміти особистості значимість буття. В системі психологічних знань цінності є одним з головних мотивів поведінки людини, моральними категоріями, що позначають психологічні характеристики людини .

2. Проаналізувавши теоретичну та науково-методичну літературу з питання становлення і розвитку моральної свідомості дошкільників, ми визначили, що психологи виділяють дві суттєві умови формування загальнолюдських цінностей дошкільника. Перше, це - створення емоційно-позитивного, розвивального та виховного середовища, яке спрямоване на розвиток оптимістичного світосприйняття. Але слід розуміти, що активного виховного потенціалу таке середовище набуває лише за умов поєднання національних та загальнолюдських цінностей, народних і родинних традицій. Друге - суттєвого значення набуває саме наповнення середовища: театралізовані вистави духовно-морального змісту, заняття Добра і Краси, ігри моральної спрямованості, ситуації морального вибору, ситуації-провокації, читання художньої літератури тощо [27].

3. Одним із ключових методичних підходів до впровадження медіаосвіти в закладах освіти, зокрема в закладах дошкільної освіти

(ЗДО), є — інтегрований, який забезпечується поєднанням декількох складових. Перший - це використання медіа, таких як наприклад, текстів — у широкому понятті як зразків медіа-продукції, а саме екранної, або як частіше називають – аудіовізуальної. Другий - медіаосвітньої мети, завдань і рефлексії. Цей компонент включає в себе висновки, підсумки, результати, щодо їхньої взаємодії дітей з медіа.

4. Виховання загальнолюдських цінностей за допомогою медіапродукції у дітей старшого дошкільного віку – це складний процес, який потребує свідомої медіаграмотності, як дітей так і вихователя. Грамотне використання «відібраних» медіапродуктів у роботі з дітьми сприяє формуванню й розвитку логічного мислення, уяви, художнього мовлення, допитливості, спостережливості, прагнення до самостійного пошуку відповідей на запитання, і що найголовніше на виховання загальнолюдських цінностей. Професійна діяльність майбутніх вихователів щодо застосування медіа повинна ґрунтуватися на певних знаннях і вміннях: шукати, відбирати, оцінювати та інтерпретувати підсумки пошуку і представляти їх у вигляді нового медіаінформаційного продукту з власної точки зору; критично аналізувати інформацію та креативно підходити до розв'язання проблем; інтерпретувати медіаінформацію, робити відповідні висновки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Академічний тлумачний словник української мови. Онлайн версія академічного тлумачного «Словника української мови» в 11 томах (1970–1980). Том 10. 1979. 408 с.
2. Ашиток Н. Формування морально-ціннісних орієнтацій у дітей дошкільного віку на матеріалі дитячої літератури. Людинознавчі студії. 2017. Випуск 5/37. С. 4–11.
3. Бабій Р. О. Аналіз підходів до визначення понять «медіаосвіта», «медіаграмотність», «медіапедагогіка». Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». 2013. № 1 (7). С. 11–14.
4. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богуш; авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л. та ін. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/bazovij-komponentdoshkilnoyi-osviti-na-sajt-ostatochnij.pdf>
5. Бех І. Д. Психологічні джерела виховної майстерності : навч. посіб. Київ: Академвидав, 2009. С. 244–246.
6. Бешок Т. В. Педагогічні умови застосування медіаосвітніх технологій у професійній підготовці майбутніх учителів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Ін-т проф.-тех. освіти НАПН України. Київ, 2014. 200 с.
7. Бесяк О. Особливості розвитку медіаосвіти в Україні. Гірська школа українських Карпат. 2013. № 8–9. С. 31–33.
8. Василюк С. М., Алексейчик О. В., Проценко О. В. Модель упровадження медіаосвіти в систему роботи дошкільного навчального закладу. Практична медіаосвіта: навчання основ медіаграмотності: збірник матеріалів обласної науково-практичної конференції (29 листопада 2017 р.). Харків: Харківська академія

- неперервної освіти, 2017. С. 7–32. URL: http://www.aup.com.ua/ml/Zbirka_Kharkiv_2017.pdf
9. Виховуємо базові якості особистості старшого дошкільника в умовах ДНЗ: методичний посібник / Г. Беленька та ін.; за заг. ред. Н. Гавриш. Харків: Мадрид, 2015. 220 с
 10. Голюк Р. Ш., Ковбасюк Т. О., Голюк О. А. Педагогічні умови розвитку медіаграмотності дітей старшого дошкільного віку. URL: <http://conference.pu.if.ua/forum/files/22032017/6/Goljyk.pdf>
 11. Діти в Інтернеті: як навчити безпеці у віртуальному світі: посібник для батьків / І. Литовченко та ін. Київ: ТОВ “Видавничий будинок «Аванпост-Прим»”, 2010. 48 с.
 12. Эльконин Д. Б. Детская психология. 4-е изд. Москва: Академия, 2007. 384 с.
 13. Єрмоленко А. О. Медіакомпетентність як необхідна складова професійної майстерності сучасного педагога. Вісник Чернігівського національного університету імені Т. Г. Шевченка. № 137. С. 330–333. URL: http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=2696 (дата звернення: 17.10.2018).
 14. Зайцева А. В. Дитячі розважально-пізнавальні телепередачі. URL: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Vdakk/2013_1/27.pdf
 15. Карнаухова А. В. Формування шанобливого ставлення у дітей 5-го року життя до дорослих засобами української казки: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Інститут проблем виховання НАПН України. Київ, 2016. 240 с.
 16. Качура О. Інтеграція медіаосвіти в освітній процес закладу дошкільної освіти. Вихователь-методист дошкільного закладу. 2017. № 12. URL: <http://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/02/Інтеграція-медіаосвіти-в-освітній-процес-закладу-дошкільної-освіти--Вихователь-методист-дошкільного-закладу-№-12-грудень-2017.pdf>

17. Качура О. Формування медіаграмотності дитини в рамках навчально-виховного процесу дошкільного навчального закладу. Збірник статей П'ятої міжнародної науково-методичної конференції «Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи» (31.03–01.04.2017) / Упорядн.: В. Іванов, О. Волошенюк. Київ: Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2017. С. 111–124. URL: http://www.aup.com.ua/uploads/Zbirnik_konf_AUP_2017.pdf
18. Кіндрат І. Вплив сучасного медіа-простору на формування світоглядних уявлень дитини дошкільного віку. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. № 13 (272). Ч. III. 2013. С. 97–110.
19. Коменский Я. А. Материнская школа, или О заботливом воспитании юношества в первые шесть лет. Учитель учителей. Избранное. Москва: Карапуз, 2008. 288 с.
20. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). URL: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzheniya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiy_a/ (дата звернення: 17.10.2018).
21. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні: схвалена постановою Президії Національної Академії педагогічних наук України від 20.05.2010 р., протокол №1-776-150. URL: https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzheniya_mediaosviti_v_ukraini/
22. Крутій К. Л. Альтернативна програма «STREAM-освіта», або Стежинки у Всесвіт»: альтернативна програма формування культури інженерного мислення в дошкільників / автор. колектив; наук. керівник К. Л. Крутій. – Запоріжжя : ТОВ «ЛПІС» ЛТД, 2018. – 144 с.
23. Крутій К. Л. Дитина в дошкільні роки: комплексна освітня програма. Запоріжжя: ЛПІС, 2016. 160 с.

24. Кузьма І. І. Підготовка майбутніх вихователів до формування медіаграмотності дітей старшого дошкільного віку. Забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти в процесі використання сучасних технологій: збірник наукових праць / за заг. ред. проф. Л. В. Зданевич, доц. Л. С. Пісоцької, Н. М. Миськової. Хмельницький: ХГПА, 2018. С. 164–168.
25. Кузьма І. І. Формування морально-етичних цінностей дітей старшого дошкільного віку в процесі реалізації медіаосвіти. Формування цінностей особистості: європейський вектор і національний контекст: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (26–27 жовтня 2017 р.). Дрогобич, 2017. С. 160–163.
26. Лисенко С. В. Використання мультиплікаційного фільму в навчально-виховному процесі дошкільного навчального закладу. Практична медіаосвіта: навчання основ медіаграмотності: збірник матеріалів обласної науково-практичної конференції (29 листопада 2017 р.). Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2017. С. 203–217. URL: http://www.aup.com.ua/ml/Zbirka_Kharkiv_2017.pdf
27. Лугіна О. В. Розвиток системи дошкільного виховання в Україні у другій половині ХХ століття. Вісн. Черкас. ун-ту. Серія: Педагогічні науки. 2010. Вип. 189, ч. 2. С. 120–123.
28. Марущак І. В. О. Сухомлинський про формування у дітей старшого дошкільного віку інтересу до літератури. Вісн. наук.-метод. дослідж. Вінницьк. гуманіт. пед. коледжу. 2013. Вип. 4. С. 35–38.
29. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; за науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с.
30. Найдьонова Л. А. Медіаосвіта в Україні: особливості реалізації соціально-психологічної моделі. URL: http://www.academia.edu/4698433МЕДІАОСВІТА_В_УКРАЇНІ_ОСОБЛИВОСТІ_РЕАЛІЗАЦІЇ_СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ_МОДЕЛІ

- 31.Обласова О. І., Степанченко Ю. С. Особливості розвитку медіаосвіти в Україні на сучасному етапі. URL: http://www.philology.univer.kharkov.ua/nauka/e_books/visnyk_1027/content/oblasova_stepanchenko.pdf (дата звернення: 17.10.2018).
- 32.Петрик Л. Методичні можливості застосування медіазасобів на уроках іноземних мов. Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2014. № 10 (Ч. 2). С. 48–54. URL:https://library.udpu.edu.ua/library_files/probl_sych_vchutela/2014/10_2/8.pdf
- 33.Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Академвидав, 2006. 456с.
- 34.Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи: матер. Четвертої міжнародної наук.-практ. конф. (18-19 березня 2016 року, м. Київ). Київ: Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2016. 504 с. URL: http://www.aup.com.ua/ml/Zbirnuk_konf_2016.pdf
- 35.Практична медіаосвіта: навчання основ медіаграмотності: Матеріали обласної науково-практичної конференції (29 листопада 2017 року, м. Харків). Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2017. 686 с. URL:http://www.aup.com.ua/ml/Zbirka_Kharkiv_2017.pdf
- 36.Працьовита Л. Медіаосвіта в дошкільному закладі. Від теорії до практики. URL: <http://www.osvitaua.com/2018/07/медіаосвіта-вдошкільному-закладі-ві/>
- 37.Чашка Т. Розвиток мовлення дошкільників засобами медіа. Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи: матер. Четвертої міжнар. наук.-практ. конф. (18–19 березня 2016 р.). Київ: Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2016. С. 93–108
- 38.Янкович О. І. Підготовка майбутніх вихователів до формування медіаграмотності батьків дітей дошкільного віку. Забезпечення

якісної підготовки майбутніх бакалаврів дошкільної освіти в процесі використання сучасних технологій: збірник матеріалів науково-практичної конференції (Хмельницький, 2 жовтня 2015 р.). Хмельницький, 2015. С. 352–357.

ДОДАТКИ

Додаток А.

Кодекс академічної доброчесності здобувача вищої освіти Херсонського державного університету

Я, Михайлова Діана Борисівна, учасник(ця) освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

– дотримуватися:

- вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
- принципів та правил академічної доброчесності;
- нульової толерантності до академічного плагіату;
- моральних норм та правил етичної поведінки;
- толерантного ставлення до інших;
- дотримуватися високого рівня культури спілкування;

– надавати згоду на:

- безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
- оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
- використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;

– самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;

– надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;

– не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;

– своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;

– не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;

– підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;

– поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;

– не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;

– відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;

– запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;

– не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;

– не підроблювати документи;

– не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;

– не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки;

– не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;

– не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;

– не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;

– не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;

– не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

17.03.21

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Muz' or similar, located in the upper center of the page.

Михайлова Діана